

Vaives pagasts - par identitāti domājot

Katra administratīvi teritoriālā reforma nāk ar izaicinājumiem. Viens no tiem – vietējās identitātes zaudēšana, pagastus pievienojot pilsētai, un dažkārt tas tiek izmantots par būtisku argumentu pret reformu. Dažkārt tie, kuri kādu iemeslu dēļ pārmaiņas nevēlas, kā argumentu pret reformu pauž uzskatu, ka pagasts kļūs par

nomali un tiks aizmirsts. “Druva” centās noskaidrot, kā šobrīd jūtas Vaives pagasts, kuru 2009.gada reformā pievienoja Cēsu pilsētai.

Pagasta identitāte saistīta ar Kaķukrogu

Jebkuras apdzīvotas vietas pastāvēšanai svarīgi dažādi aspekti: iedzīvotāju skaits, infrastruktūra, publisku iestāžu – skolas, tautas nama un citu - esamība.

■KAĶUKROGS. Ēka, kurā atrodas Vaives Amatu māja, tautas nams, un tās apkaime uz pasākumiem pulcē gan pagasta iedzīvotājus, gan citus interesentus.

Foto: NO ALBUMA

Cilvēki nes vēsti par savu pagastu

No Cēsīm attālākā apdzīvotā vieta Vaives pagastā ir Rāmuļi, kuras galvenais publiskais objekts ir Rāmuļu pamatskola. Laiku lokus, pārmaiņas un izaicinājumus izturējusi, tā kopā ar pirmsskolas izglītības programmas audzēkņiem pulcē vairāk nekā 70 bērnu.

Vai skola, kas atradās novada nomalē, jutās nepamanīta no pilsētas? Direktores pienākumu izpildītāja Inga Andersone saka, nav jutušies kā piemirsta nomales skola: “Ja jau pašvaldība finansē visu saimniecisko darbību, ēkas uzturēšanu, visu pārējo, tas skaidri parāda, ka par mums domāja un rūpējās. Jā, varbūt tas, ka esam prom no pilsētas, reizēm vieš nomales sajūtu, bet kopumā tomēr esam aprūpēti.”

Tas, ka Rāmuļu pamatskolai būt un palikt, iespējams, izšķirās brīdī, kad tika lemts par Līvu skolas pārveidi vispirms par sākumskolu, tad - par pirmsskolas iestādi.

“Viens no iemesliem tādai izvēlei bija apsvērumi, ka Rāmuļi ir patālu no pilsētas, bet skola ir sava veida kultūras un kopienas centrs,” saka I. Andersone.

“Tāpēc tika lemts atstāt Rāmuļu pamatskolu, jo te notiek pasākumi, dažādas aktivitātes, piemēram, diriģenta Daumanta Gaiļa Dziesmu diena. Lai arī pasākums ir reizi piecos gados, tomēr tā ir tradīcija, kas tiek uzturēta. Tas, ka skola ir, tur notiek rosība, liecina, ka Rāmuļi nav nekāds pamestais nostūris.”

Runājot par skolu kā kopienas centru, I. Andersone norāda, ka kovidā situācija ienesusi būtiskas izmaiņas un pasākumi īsti notikt nevar: “Bet laikā pirms tam, jā, te notika aktīva darbība. Uz skolas pasākumiem nāca vietējo bērnu vecāki, vecvecāki, skolas ēkā ir pagasta bibliotēka, arī tas rosina cilvēkus nākt šurp.”

Ar pagastu I. Andersone saistīta jau ilgus gadus, tāpēc runājām par dažādu reformu ietekmi, jo pirms katras izskan brīdinājums, ka līdz ar to tiks zaudēta identitāte. Atskatoties uz

2009.gada reformu, viņa saka: “Ja cilvēks sevi identificēja ar Cēsīm, Cēsu novadu, nekā nomainījās, bet, ja bijī identificējies ar Vaives pagastu, savulaik tādu patstāvīgu pašvaldību, pēc apvienošanas tas it kā papuļēja, un varētu teikt, ka šī identitāte zuda. Kad Vaivē bija pagastmāja, šī vieta vairāk asociējās ar savu pagastu, ar konkrētās vietas identitāti. Tagad bijušajā pagastmājā darbinieku vairs nav, ir Rīdzenē vai Cēsīs un tā piederības sajūta it kā izplēnējusi.”

Varbūt problēma, ka pagastam nav izteikta centra kā, piemēram, Taurenei, kur ir gan centrs, gan apdzīvotība. Vaivē ir Kaķukrogs, kur bija pagastmāja, tagad atrodas tautas nams un Amatu māja, bet tuvumā vien dažas mājas. Lielāka apdzīvotība ir Rīdzenē, Krīvos, Veismaņos, bet tas tā laika gaitā izveidojies.

Te rodas pārdomas, kas tad īsti ir identitāte, vai tā ir pagastmāja ar daudziem darbiniekiem vai tomēr kas cits? Mēdz teikt, ka identitāte ir cilvēku piederības sajūta, un pamatā tā tiek saistīta ar kultūru vai izcelsmi. Acīmredzot pašiem kaut kas jādara identitātes saglabāšanai. Arī I. Andersone norāda, ka būtisks objekts, kas nes Vaives vārdu, ir Amatu māja un tautas nams. Tieši Amatu māja īpaši popularizē Vaives nosaukumu: “Tur tiek koptas tautiskās tradīcijas, cilvēki nāk, lai darbotos, un tā mēs identitāti vairojam. Pagastos, kas tvāvē pilsētai, identitātes stiprināšanai jābūt spēcīgākai nekā attālākās vietās, jo pilsētas tuvums nenoliedzami agrāk vai vēlāk asimilē. Tāpēc pagastā jābūt cilvēkam vai cilvēkiem, kuri iet par priekšu, aizrauj, iedvesmo, jo tā arī veidojas identitāte, tā stiprinās. Kurš cits, ja ne paši cilvēki nes un nesīs vēsti par savu pagastu.”

Jautāta, vai vietējie sevi uzskata par vaivēniešiem, I. Andersone stāsta, ka tāda piederības apzināšanās īpaši bijusi vērojama pēc 2009.gada reformas, kad Vaives pagastu pievienoja Cēsīm: “Pēc tam vietējie ļoti rūpīgi klausījās, kā domes priekšsēdētājs uzrunā novada iedzīvotājus svētkos: vai saka - cēsnieki, vai uzrunā par vaivēniešiem! Tas cilvēkiem bija ļoti būtiski, vai viņi nav atstāti nepamanīti. Laikam jau tagad, kad novads kļuvis krietni lielāks, vairs nevarēs sagaidīt, kad svētkos uzrunās katra pagasta ļaudis, būs jāsamierinās ar kādu vienojošu uzrunu.” □

Beidzot kā to ietekmē pilsētas tuvums kā, piemēram, Vaives pagasta gadījumā? Realitātē jau robeža ar Cēsīm izzudusi, vairāki uzņēmumi un privātmājas, kas atrodas Saulrītu pusē, nav pilsētā, kā varētu likties, bet Vaives pagastā. Rodas jautājums, vai pagasta atrašanās blakus pilsētai ir pluss vai minuss?

Vaives pagasta pārvaldes vadītāja Evija Atvara uzskata, ka tas ir tikai ieguvums: “Atrašanās tuvu pilsētai dod plašākas izglītības iespējas, nodrošina pieejamākus medicīniskos pakalpojumus. Sinerģija starp pilsētu un pagastu ir apbūvēta, tā ir iespēja dzīvot lauku teritorijā tuvu pilsētai, izmantojot visus tās labumus.”

Viņa pieļauj, ka pilsētai attīstoties, tās robežas varētu paplašināties un pēc gadu desmitiem Krīvi un Veismaņi varbūt jau būs pilsētas teritorijā.

Jautāta, vai, kopš 2009.gada atrodoties Cēsu novadā, Vaives pagasts netika pamests novārtā, E.Atvara norāda, ka par to viedokļi droši vien būs atšķirīgi, bet viņas pieredze rādot, ka pēdējos gados nevienu projektu, kas attiecināms uz Vaives pagastu, domes deputāti, pašvaldības darbinieki neesot noraidījuši kā nevajadzīgu. Izdevies piesaistīti Eiropas finansējumu dažādu ieceru īstenošanai, attīstībai, lai arī lēni, bet notiekot. Būtiska nozīme pagasta attīstībā ir labai infrastruktūrai, tostarp ceļiem. Līdz pagasta tālākai robežai Skujenes virzienā ir apmēram 20 kilometri, bet problēma tā, ka aiz Rāmuļiem ceļš vairs nav asfaltēts.

“Tas grants ceļš pieder valstij, bet netiek uzturēts tik labā kvalitātē, kā gribētos, jo tomēr ir zemākas klases,” skaidro E. Atvara. “Pirms pāris gadiem valsts gan solīja, ka arī tur veiks divkāršu virsmas apstrādi, diemžēl tas nav īstenojies. Apdzīvotība Rāmuļu pusē nav liela, tur nav arī veikalu,

tāpēc tā ir kā nomale, bet jāuzsver, ka brīvu īpašumu nav arī tur, tāpēc, lai arī bijušā novada nomale, tā nav pamesta.”

Laikā kad sākās kovidis, cilvēku interese par pārcelšanos uz laukiem jūtami palielinājās, tas bija vērojams visā valstī. Arī E. Atvara stāsta, ka ik nedēļu vairāki cilvēki jautājuši, vai nav zināms kāds īpašums, ko Vaives pagastā vēlas pārdot. Uz pagastu no Rīgas pārcēlies ne viens vien, strādā no mājām, un šādu gadījumu būtu vairāk, ja atrastos brīvi īpašumi. Arī Rīdzenē tukšu dzīvokļu nav, tā uzskatāma par ļoti perspektīvu, jo atrodas ģeogrāfiski izdevīgā vietā, tur ir arī darbavietas.

“Vienīgā problēma ir daudzdzīvokļu māju apkure, ko tagad katrs nodrošina pats, diemžēl tas ik pa laikam rada bīstamas situācijas,” stāsta pārvaldes vadītāja. “Pašvaldība nevar ieguldīt naudu, lai izbūvētu apkuri, tas jārisina iedzīvotājiem. Esam ar viņiem par to runājuši, bet jautājums ir par maksātspēju, lai pārbūvētu mājas apkures sistēmu, vajadzīgi prāvi naudas līdzekļi.”

Runājot ar pagasta pārvaldes vadītāju par vietējo identitāti, E.Atvara norāda, ka Vaives identitāte saistīta ar Kaķukrogu, tas ir būtisks objekts visam pagastam: “Kopienas sajūta veidojas caur to, ka pašvaldība vai iedzīvotāji rosina kādu iniciatīvu, tad vietējie nāk kopā, lai to pārrunātu. Svarīgi ieklausīties citam citā. Es teikšu, ka vaivēnieši ir aktīvi. Man pat gados jauni cilvēki, kuri nepiedalās Amatu mājas nodarbībās, teikuši, ka, braucot garām Kaķu-

krogam un redzot logos degot gaismu, ap sirdi kļūst silti. Tas liecina, ka cilvēkiem ir būtiski, lai šī ēka, vieta būtu uzturēta, lai tur notiktu rosība. Savu iespēju robežās to cenšamies darīt. Ideju daudz, atliek tikai tās īstenot. Iecerēts izbūvēt autostāvvietu un velonovietni ar velo remonta staciju. Lesniegsim finansējuma pieprasījumu projektu konkursos, cerams, ka tas tiks atbalstīts.”

“Kaķukrogā” - tautas namā, Amatu mājā - brīvā dabā regulāri tiek plānoti pasākumi, arī tie veido kopienas sajūtu, palīdz uzturēt identitāti. Viens svarīgs kopienas sajūtu veicinošs pasākums ir “Labo darbu krātuvīte”, kurā godina aktīvākos, darbīgākos vaivēniešus. Šī tradīcija veidojusies kopš 1998. gada, lai stiprinātu strādājošo, dzīvojošo personu piederību kopienai, veicinātu savstarpējo lojalitāti, rosinātu sociālo aktivitāti pagastam nozīmīgās sabiedriskajās un sociālajās jomās. Paši iedzīvotāji izvirza kandidātus, kuri pelnījuši tikt ierakstīti Goda grāmatā, un apbalvošana tradicionāli notiek Latvijas valsts svētku pasākumā novembrī.

“Tas ir pagasta identitāti, kopienas stiprinošs pasākums. Lai, kad ierobežojumi nebija sākušies, pasākums bija ļoti kupli apmeklēts, laureāti no zāles nāca ar ziedu klēpjiem. Kaimiņi sveica kaimiņus, pirms tam interesējās, kuri būs laureāti, lai zina, cik ziedu vajag. Uzskatu, ka tradīcija ir jāturpina, neraugoties ne uz kādām reformām, jo tas ir tieši Vaives pagasta pasākums pašiem vaivēniešiem,” uzsver E. Atvara. □

UZZINĀI

“Kaķukrogs” jeb Vaives

tautas nams tāpat kā daudzi citi tautas nami veidojies pēc iedzīvotāju iniciatīvas. Tautas nama izveidošanu uzsāka Vaives Viesīgā biedrība, pārveidojot kroga telpas par teātra zāli. 2026.gadā Vaives tautas nams svinēs 100.gadadienu.

Pēdējo gadu laikā Kaķukrogā bez pašvaldības ikdienas uzturēšanas izmaksām (piemēram, apkures katla, apkures sistēmas maiņas, skursteņa pārbūves) ieguldīti vairāk nekā 90 tūkstoši eiro, no tiem 73 tūkstoši eiro -

ELFLA (Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai) finansējums.

Vaives tautas namā darbojas vidējās paaudzes deju kolektīvs “Vaive” un sieviešu vokālais ansamblis “Tieši tāpēc”.

Vaives Amatu mājā iespējams apgūt dažādas rokdarbu prasmes (aušana, adīšana, ceļošana, pārlošana u.c.), tiek rīkotas dažādas meistarklases, pasākumi.

Tautas namam ir jāpilda “Tautas nama” funkcija, kurā iedzīvotāji izglītojas, bauda kultūras piedāvājumu, te ir mājvieta amatieru kolektīviem, vieta, kur iedzīvotājiem satikties, saturīgi

pavadīt brīvo laiku. Ir arī iespēja nomāt telpas privātu pasākumu norisēm.

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA Cēsu Druva”.